

20231012 Volkskrant Als Chadia geen jihadisten was tegengekomen was ze in een andere fuik gezwommen

<https://www.volkskrant.nl/columns-van-de-dag/als-chadia-geen-jihadisten-was-tegengekomen-was-ze-in-een-andere-fuik-gezwommen~b4250521/>

Als Chadia geen jihadisten was tegengekomen, was ze in een andere fuik gezwommen

12 oktober 2023

Vier jaar geleden zag ik haar ook. Toen lag ze op een matras, in een schemerige tent in kamp Al Hol in Syrië. Aan het hoofdeinde van de matras stond een emmer voor haar luiers.

Blijf op de hoogte

Krijg een melding bij belangrijk nieuws

Toen ik haar naam noemde, Chadia, keek ze op. Hoe gaat het, Chadia? Holle ogen die door je heen leken te kijken. Ze vertrok haar gezicht. Grimaste. ‘Alsof ze iets wil zeggen, maar niet weet hoe’, [schreef](#) ik toen.

Chadia B. (34) had ik niet gedacht terug te zien voor de rechter in Nederland. Ik dacht: als hier iemand ter verantwoording wordt geroepen, dan zullen het misschien eerder de instanties zijn. Die hadden allemaal een geldige reden – privacy, juridische bezwaren, even aankijken – om niet in te grijpen toen dat kon.

Maar Chadia zelf zit in de rechtszaal. In haar rolstoel. Ze verloor een deel van een voet bij een explosie vlak voor de val van het kalifaat.

Ze kijkt niet langer door je heen. Ze praat, in volzinnen. 'Jij bent aangekomen!', schatert ze naar een familielid op de publieke tribune. 'Ontzettend fijn dat u er bent', zegt de rechter. Het is pas sinds een paar maanden dat met Chadia weer een gesprek te voeren valt.

'Deze zaak is bijzonder', zegt de officier van justitie. 'Haar psychische kwetsbaarheid is overal aanwezig, bij de uitreis, in IS-gebied, in het kamp in Syrië en uiteindelijk ook in detentie in Nederland.'

Chadia, van Marokkaanse komaf, wordt door hulpverleners geschetst in steekwoorden als: licht verstandelijke beperking, speciaal onderwijs, psychotische stoornis, schizofreniespectrum. 'Dat was ook al aanwezig voordat u naar Syrië uitreisde', zegt de rechter.

In 2013 ontmoette ze twee radicale islamitische vriendinnen. Kom met ons mee naar Syrië, zeiden die. Het kalifaat van IS bestond toen nog niet. Maar de gewapende strijd tegen de Syrische president Bashar al Assad werd steeds meer gedomineerd door jihadisten.

We zoeken daar een man voor je, zeiden haar vriendinnen. Trouwen, dat leek Chadia wel wat. De vriendinnen hielden woord. Nog voordat ze in Syrië was gearriveerd, hadden ze al

een Tunesische echtgenoot voor haar gevonden, een jihadistische strijder.

Ze bleef drie maanden in Syrië. Maar het beviel niet goed. Het huwelijk werd een scheiding. De man kreeg 'stress' van haar. Eind 2013 kwam ze terug in Nederland. De politie hoorde haar als getuige, maar liet haar vervolgens lopen. 'Een andere tijd', zegt de officier van justitie over deze beslissing.

De kamer van Chadia in Amsterdam-West, voor ze naar Syrië vertrok.Beeld Eva Faché
Haar moeder zou later vertellen hoe twee AIVD'ers bij haar op de bank in Amsterdam Nieuw-West zaten om Chadia te ondervragen. Ook de GGZ was in die periode betrokken, blijkt tijdens de rechtszitting. Hulpverleners stelden vast dat Chadia een psychose had.

Maar wat haar familie wilde – een opname, een arrestatie desnoods, Chadia van de straat – daarvoor zagen instanties geen aanleiding. En zo gebeurde het onvoorstelbare: in 2014 reisde de verwarde vrouw opnieuw af naar Syrië, naar het kalifaat van IS dat daar inmiddels was gesticht. Haar radicale vriendinnen waren daar ook.

'Als verdachte andere mensen dan radicale jihadisten was tegengekomen, dan was ze in een andere fuik gezwommen', stelt de officier van justitie.

In 2017 vraagt ze aan IS toestemming om te mogen vertrekken. Maar dat mag niet. Na de val van het kalifaat verblijft ze vier jaar

in een kamp in Syrië. Andere gevangenen zien de starende vrouw op haar matrasje als 'heks'.

Vorig jaar werd ze gerepatriëerd. Op de Terroristen Afdeling van het huis van bewaring in Zwolle rapporteerden bewaarders dat ze 'hand in hand' begeleid moet bij het schoonmaken van haar cel, anders lukt het niet.

Dat ze nu voor de rechter zit, komt omdat er een plekje voor haar is gevonden in een instelling voor begeleid wonen. Over twee weken kan ze daar terecht. Maar eerst moet er een vonnis liggen van de rechter.

De officier van justitie heeft 'even moeten nadenken' over zijn uitzonderlijke eis: vrijlating op de dag van de uitspraak en gelijk naar de instelling. Maar het lijkt hem in het belang van de samenleving het beste.

Blijf je wel je medicijnen slikken, vraagt hij. 'Dat moet van mijn moeder', zegt Chadia.